



# AYÇİÇEĞİ TARIMI

**Dr. Sami SÜZER**

Ziraat Yüksek Mühendisi  
Yetiştirme Tekniği Bölüm Başkanı  
Tel: 0(284) 2358182 Faks: 0284 2358210  
suzersami@yahoo.com  
www.ttae.gov.tr



**1. Toprak işleme,** buğday ön bitkisinden sonra ekilecek ayçiçeği için tohum yatağı hazırlığında, sonbaharda anızlı tarlalar toprak tavda iken pullukla 20-25 cm derinlikte sürülür. Kışı sürülmüş halde geçiren bu tarlalarda düşen yağışları depolanır, toprağın altında kalan sap-saman organik maddeye dönüşmek üzere çürür ve ilkbaharda toprak erken tava gelir. İlkbaharda erken tava gelen tarla, gerekirse önce gübreleme yaparak çizel veya kültivatör (kazayağı) ile işlenir, daha sonra istenirse yabancı ot ilacı uygulanıp, diskaro veya tırmıklı merdane ile yüzlek bir şekilde (10-15 cm) işlenerek tohum yatağı hazırlanır.

**2. Gübreleme,** için çiftçilerimizin ayçiçeği ekecekleri tarlalarından ilkbaharda ilk sürüm öncesi topraklarını doğru temsil edecek şekilde tekniğine uygun alacakları toprak örneklerini analiz yaptırılmaları öncelikle tavsiye edilir. Üreticilerimize ayçiçeği tarımında dekardan 250 kg'ın üzerinde tane verimi alabilmesi için dengeli, ekonomik bir gübreleme tavsiyesi yapacak olursak; saf olarak **6-8 kg/da** arası **azot**, toprakta noksansa **5-6 kg/da** arası **fosfor** ve **6-8 kg/da** arası **potasyum** dozlarını önerebiliriz. Fosforlu ve potashlı gübreler ekimle veya ekimden önce toprak altına verilmelidir. **Trakya topraklarında yaklaşık 134.382 ha kumsal alan potasyum besin maddesince fakirdir.** Bu tarım alanlarında yüksek verim alabilmek için muhakkak potasyumlu gübreleme yapılmalıdır. **Potasyum besin maddesi, bitkilerin kurağa ve hastalıklara karşı mukavemetini artırmakta ve yağ oranını yükseltmektedir.** Azotlu gübreleme ikiye bölünerek yapılabilir. Azotun birinci kısmı ekimden önce veya ekimle birlikte 20-20-0 veya 15-15.15 gibi kompoze gübrelerden birini kullanarak dekara 20-25 kg arası, ikinci kısmı ise ayçiçeği bitkileri 25-30 cm olunca ara çapasından önce sıra aralarına amonyum nitrat veya üre gübrelerinden bir tanesini 8-10 kg/da arası serpmeye suretiyle verilmesi uygundur. **Yaprak gübresi** uygulanması gerekirse, uzmanlara danışarak besin maddesi noksanlığından emin olunan ayçiçeği tarlasına, ruhsatlı, TSE belgeli ve ihtiyaç duyulan besin maddesini karşılayacak sıvı gübresiyle, önerildiği gibi yapılmalıdır

**3. Yabancı ot mücadelesi,** hızlı gelişme yeteneğine sahip yabancı otlar özellikle ayçiçeğinin ilk bir aylık gelişme devresinde faydalı tarla alanını kaplayarak ve bitki besin maddelerine ortak olarak önemli oranda zarar yaparlar. Ayçiçeği için kritik ilk gelişme döneminde yabancı otlarla kimyasal veya mekanik olarak yabancı ot mücadelesi yapılırsa daha sonraki gelişme döneminde ayçiçeği bitkileri boylanarak gölge yapacağından diğer yabancı otların gelişmesini engelleyecektir. Kimyasal mücadelede ekim öncesi toprağa karıştırılan, ekim sonrası toprak yüzeyine atılan ve çıkış sonrası doğrudan yabancı otlara uygulanan herbisitler kullanılmaktadır.

**4. Tohumluk** tercihinde yöreye uygun, solgunluk, orobanş, rhizopus gibi bazı tabla hastalıklarına karşı dayanıklı ve yüksek verim potansiyeline sahip çeşitlerin seçimi büyük önem taşımaktadır. Ekilecek tohumluk mildiyö gibi bazı hastalıklara ve toprak altı zararlılarına karşı ilaçlanmış olmalıdır. Son yıllarda IMI (imidazolinone) grubu bazı herbisitlere dayanıklı ayçiçeği çeşitleri ekilmektedir. IMI çeşitleri yetiştirilirken önerilen ekim nöbeti, ilaçlama dozu ve zamanına mutlaka uyulmalıdırlar. Aksi takdirde yanlış uygulamalarda istenilmeyen bazı zararlar görülebilir.

**5. Ekim zamanı,** nisan ayı ayçiçeği ekimi için uygundur. Kuru şartlarda yapılacak bir üretimde iklimle bağlı olarak olabildiğince erken ekim yapılmalıdır. Erken ekimler, ayçiçeğinin kış ve ilkbahar yağışlarından daha iyi yararlanmasını sağlamaktadır.

**6. Ekim yöntemi**, başarılı ayçiçeği ekimi hassas (pnomatik) ekim makineleri ile yapılmaktadır. Bu makineler ile sıra arası, sıra üzeri ve ekim derinliği kolaylıkla ayarlanabilmekte, tekleme işlemi ortadan kalktığı gibi bir dekara kullanılan tohum miktarından da önemli tasarruf sağlanmaktadır.

**7. Ekim sıklığı**, sıra arası mesafe 70 cm ve sıra üzerindeki bitkiler arasındaki mesafe verimli topraklarda 25-30 cm, marjinal alanlarda ise 30-35 cm arası olabilir. Kısa boylu çeşitlerde sıra üzeri bitkiler arasındaki sıklığın mesafesi yaklaşık 25 cm, orta boylularda 30 cm, uzun boylularda 35-40 cm arası olabilir. Çeşit özelliği, tane iriliğine (2-4 arası) ve toprak koşullarına göre kullanılan dekara 300-350 g arası tohumluk yaklaşık bir dekarda 4000-6000 arası bitki sağlamaktadır.

**8. Ekim derinliği**, toprak nemi ile ilgilidir. Ekim derinliği, iyi hazırlanmış tavlı tohum yatağında ve erken ekimlerde 5-6 cm arası olabilir. Buna karşın toprak tavinin yetersiz olduğu ve özellikle geç ekimlerde tohumun nemli toprak tabakasına düşebilmesi için ekim derinliğinin 6-7.5 cm arasında olması uygundur.

**9. Ekim nöbeti**, tarım yapılan alanlarda aynı bitkinin aynı tarlaya üst üste ekilmesi toprağın fakirleşmesine ve o bitkinin hastalıklarının artmasına neden olur. Bu nedenle kazık kök yapısına sahip ayçiçeği ile ekim nöbetine saçak köklü buğday, arpa, yulaf, mısır gibi bitkilerin girmesi uygundur.

**10. Sulama**, ayçiçeği ekim döneminde toprakta yeterince rutubet yok ise bir çıkış sulaması yapılabilir. Bunun yanında bitkinin erken gelişme dönemlerinde eğer tarla toprağındaki faydalı su azaldığı diğer bir deyişle bitkilerin kuraklığı duymaya başlayıp solgunluk belirtileri göstermeye başladıkları dönemlerde yaklaşık 15-20 gün aralarla 2 sulama yapılabilir. Ayçiçeği için en kritik sulama zamanları, çiçeklenme başlangıcı ve süt olum dönemleridir Kurak yıllarda sulama yapılması, kuru koşullara göre ayçiçeği veriminde %100 artış sağlamaktadır. **Sulama yöntemi** olarak çıkış için ve erken gelişme döneminde bitkiler 40-50 cm oluncaya kadar yağmurlama, çiçeklenme öncesi ve sonrası dönemlerde bitkiler boylandığında yapılacak sulamalar da ise karık yöntemi tercih edilmelidir. Karık yöntemiyle sulama yapılacak tarlalarda ayçiçeği bitkileri daha 30-35 cm iken sıra aralarından kazayağı geçirilerek karıklar açılmalıdır.

**11.Hastalık ve zararlılar** ile mücadele ekonomik zarar eşiğini geçtiği takdirde yapılmalıdır. En fazla görülen hastalıklar **mildiyö, solgunluk, rhizopus, macrohomina, botritis** gibi hastalıkların yanında dana burnu, bozkurt, yeşil kurt ve çayır tırtılıdır. **Mücadele**, dayanıklı çeşit ekimi yanında uygun ekim nöbeti ve hastalık içermeyen tohumluk, tarla ve ilgili uzmanlara danışmak ile mümkündür.

**12. Hasat ve depolama**, ayçiçeği hasat olumuna geldiğinde bitkilerin sap, yaprak ve tablaları tamamen kuruyup kahverengine dönüşür. Hasat öncesi ayçiçeği tablalarındaki danelerinin rutubeti % 9.5'i geçmemelidir. Emniyetli bir depolama için ürünün rutubeti % 9.5'i geçmemelidir.

**13. Sonuç olarak ayçiçeği tarımında yüksek ve kaliteli ürün**, iyi toprak hazırlığı, zamanında ekim, bilinçli gübreleme, sulama, yabancı otlar, zararlılar ve hastalıklar ile mücadele yaparak alınabilir. Ayçiçeği tarımı konusunda daha geniş teknik bilgi en yakın Tarımsal Araştırma Enstitüsü, Ziraat Fakültesi ile Tarım İl ve İlçe Müdürlüklerinden alınabilir.

**ÜRÜNÜNÜZ BOL VE KAZANCINIZ BEREKETLİ OLSUN!**